

Türkiye ve Finlandiya'da Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Karşılaştırılması

Sanat ve Sosyal Bilimler Programı Özgür Proje

Bengüsu Özcan

Asya Günal

Sibel Yılmaz

2014-2015

Türkiye'de öğretmenlik eğitiminin nitelikleri, öğretmenlerin mesleki motivasyonları ve bu başlık altında karşılaşılan sorunların eğitime etkileri, olası çözümleri.

Türkiye ve Finlandiya Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Programlarının Karşılaştırılması

Bu projede çıkış noktamız, OECD'nin PISA kaynaklarından da dayanak bularak dünya çapında en iyi eğitim sistemlerinden biri olarak gösterilen Finlandiya eğitim sisteminin Türkiye'deki eğitim sistemi ile farklarını incelemek oldu. Eğitimde en temel etki unsurlarından birinin birincil aktarıcı konumundaki öğretmenler olduğu kanısına vararak iki ülke arasındaki karşılaştırmamızı öğretmen yetiştirme sistemlerine indirgedik.

Hipotezimiz : Öğretmenlerin toplumdaki itibarı, mesleklerine olan saygı ve sevgisi, ekonomik durumları gibi etmenler motivasyonlarını ve birinci dereceden okuldaki eğitimin kalitesini etkiler.

Ne Bulmayı Umduk ?

-Ülkemizde öğretmenlik mesleğinin artık hedeflenerek ve istekle değil yedek plan ve garanti meslek bakış açısıyla daha düşük bir motivasyonla tercih edildiğini

-Öğretmenlerin ekonomik açıdan harcadıkları emeğin karşılığını alamadığına inandıklarını

-Öğretmenlerin kendi üniversite hayatlarında KPSS'ye hazırlanmak adına staj gibi birinci dereceden deneyim kazanabilecekleri dönemlere yeterince vakit ayıramadıkları ve bunun sonucunda öğrenciyle temasa hazır olmadan göreve başladıklarını

-Öğretmenlerin üniversite eğitimlerinin pedagojik unsurlardan çok teorik unsurlara dayandığını ve bunun eğitim kanalı olan iletişim yollarını olumsuz etkilediğini

Nasıl Bir Yöntem İzledik ?

İnceleme grubumuzu "görev başındaki öğretmenler" ve "öğretmen yetiştirme programı öğrencileri" olarak ikiye böldük. Daha sonra her bir grubu da Finlandiya ve Türkiye ayakları olmak üzere ikiye ayırdık. Hipotezlerimizi test etmeye yönelik anket formları hazırladık. Anketlerimizi

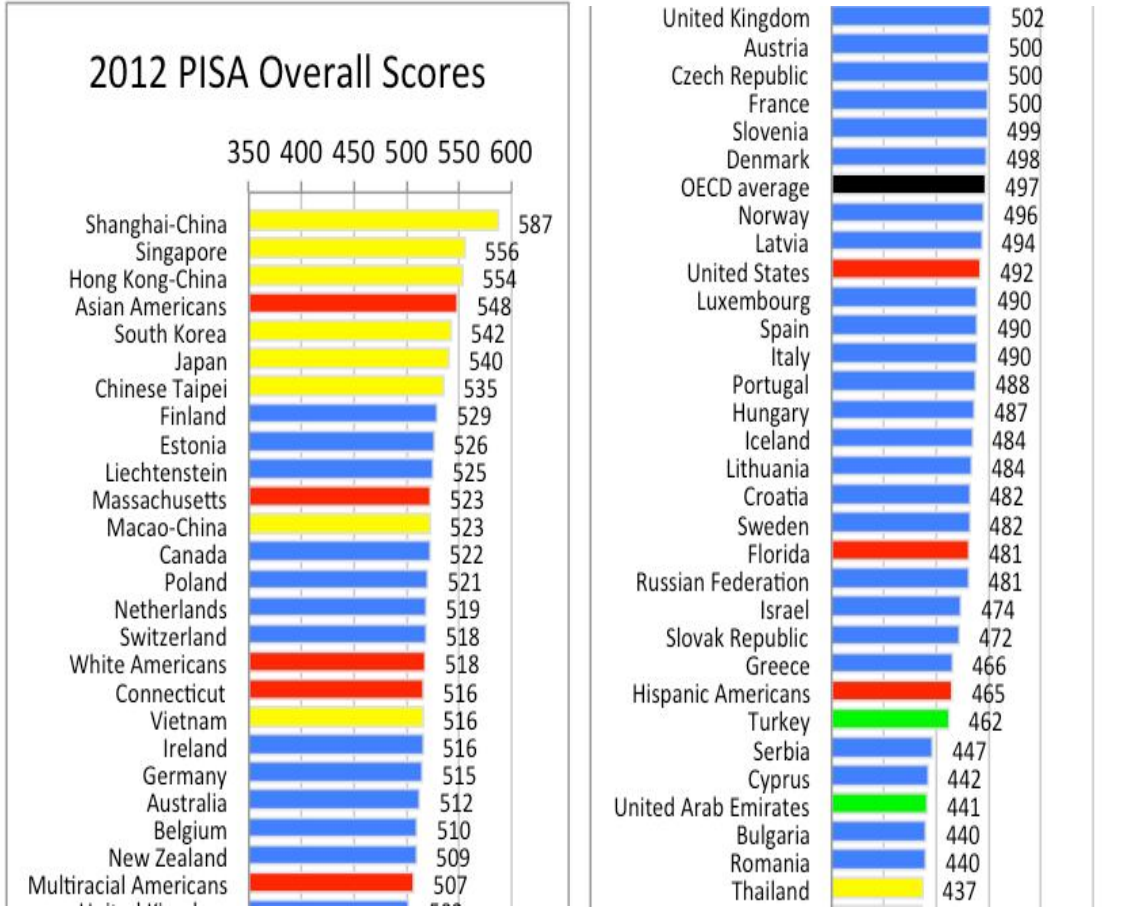
-Benzer soruları farklı cümle yapılarıyla sorarak

-Kişisel bilgi verilmesinden ve rahatsız edici ifadelerin kullanılmasından kaçınarak

-Cevabını almak istediğimiz sorularımıza yönlendirmeye çalışarak

hazırladık. Daha sonra anketleri İngilizce ve Türkçe formatlarda düzenledik.

Anket formları analizin içerisine tüm soruların sonucu eklendiği için ayrıyetten bu rapora dahil edilmemiştir.

NEDEN FİNLANDİYA?

Yukarıda görmüş olduğunuz diyagramlar OECD'nin PISA 2012 analizinden, yani dünya ülkelerinin eğitim sistemlerinin farklı alanlarda öğrenci başarısı, okulu entegrite, öğretmen motivasyonu vb. pek çok alan baza alınarak hazırlanan çalışmasından alınmıştır. Görüldüğü üzere kulaktan dolma bilgilerle dünyanın en iyilerinden olarak bilinen Fin eğitim sistemi bilimsel olarak da en iyiler arasında bundan önceki seneler de yerini korumayı başarmıştır. Türkiye ise ne yazık ki sondan başlayarak yukarı çıkmak suretiyle kolay bulunan, ortalamanın dahi çok çok altında kalan bir yerde. Renk dağılımı ise kültür yakınlığına dikkat çekmek için Latin Amerika-kahverengi Kuzey Amerika-kırmızı, Müslüman ülkeler-yeşil, Doğu Asya-sarı, çoğunluğunu Avrupa ülkelerinin oluşturduğu ve literatürlerinde "white countries(beyaz ülkeler)" olarak geçen ülkeler mavi ile gösterilmiş.

Peki biz çalışmamızda neden en yüksek puanlar alan Doğu Asya ülkelerini incelemedik ? Bunun kesin bir cevabı yok, biz Avrupa ile başladık, bir başka çalışmada Doğu Asya ülkeleri ile ülkemiz karşılaştırılırsa güzel ve faydalı bir çalışma daha ortaya çıkabilir.

Anketlerimizi inceleme gruplarımıza ulaştırmak için aşağıdaki adımları izledik.

-Türkiye'nin farklı bölgelerinde devlet okullarındaki öğretmenlerle bire bir temas halinde anketlerimizin cevaplarını topladık. Eğitim temelini oluşturan ve geleceğini şekillendiren yıllar olması

bakımından ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenleri ile inceleme grubumuzu sınırlamayı tercih ettik. Öğretmenlerimizin %50'si 30-50 yaş arasında olup diğerleri homojenik olarak 25-60+ aralığına dağılmış ve tamamı kadrolu çalışan öğretmenlerdir. Bulduğu okulda çalışma yılı olarak da sonuçları etkileyecek radikal bir yığılma gözlemlenmemiştir. Toplam 60 öğretmenimizin katıldığı anketleri aşağıdaki okulların çeşitlilik göstermesi adına farklı branş öğretmenleri ve sınıf öğretmenleriyle karışık bir şekilde gerçekleştirdik:

-Bursa Gazi İlkokulu

-Çorum Bahçelievler İlkokulu

-Çorum Öğretmen Salim Akaydın Ortaokulu

-Gebze Mustafa Paşa İlkokulu

-Türkiye'deki farklı üniversitelerin öğretmen yetiştirme programlarındaki öğrencilere üniversitenin izni ve işbirliği ile anketimizi uygulamak istedik. Ancak yönetim birimlerinden ve bireysel işbirliklerine ihtiyaç duyduğumuz öğretim üyelerinden olumlu yanıt alamadığımız için proje süremiz dahilinde hedeflediğimiz bu bölümü gerçekleştiremedik.

-Finlandiya'da Sabancı Üniversitesinde değişim programına gelen, internette iletişim bilgilerini paylaşan üniversitelerle temasa geçebildik ve aşağıdaki okulların öğretmen yetiştirme öğrencilerine hazırladığımız anketi online ortamda sunabildik.

-University of Turku

-University of Lapland

-University of Helsinki

Hedeflediğimiz katılımcı sayısına ulaşamasa da farklı okullardan 8 öğretmen adayının görüşlerine ulaşabildik ve onları analiz ettik.

-Finlandiya'da görev başındaki öğretmenlerle gerçekleştireceğimiz anketler için internet üzerinden bağlantılara ulaştık. Çoğundan geri dönüş alamamızdan ve proje süresince Finlandiya'ya gidip bu okullarla yüz yüze temas kuramadığımızdan ötürü projemizin bu bölümünü istediğimiz gibi tamamlayamadık. Fakat öğretmen yetiştirme programından mezun olan ve şu anda University of Lapland'da da öğretmenlerin yetiştirilmesinde öğretim üyesi olarak görev yapan Merja Paksuniemi ile Skype üzerinden bir röportaj yaparak sistemlerinin ve bakış açılarının akademik ve objektif bir bakış açısından yüm ayrıntılarını öğrenebildik.

**FİNLANDIYA İLE AYNI
MERİDYENDE
OLDUĞUMUZU VE AYNI
YEREL SAATİ
PAYLAŞTIĞIMIZI
BİLİYOR MUYDUNUZ ?**

Ayrıntılı Analizler ve Röportaj

RÖPORTAJIMIZ

Merja Paksuniemi, şu anda Lapland Üniversite'sinde Ph.D sahibi bir öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Esas çalışma alanı tarih olup çocuklar üzerinde savaş dönemleri gibi değişikliklerin ve özel olarak eğitimin tarihsel gelişimiyle ilgilenmektedir. Öğretmen yetiştirme programında da kendi alanında eğitmen ve staj olarak sayılabilecek pratik dönemlerinde süpervizör olarak görev yapmaktadır. Kendisinin bizzat Finlandiya öğretmen yetiştirme sistemi üzerine araştırmalarını ve kişisel websitesini aşağıda bulabilirsiniz.

<http://www.ulapland.fi/MerjaPaksuniemi>

<http://www.edutopia.org/blog/teacher-education-in-finland-merja-paksuniemi>

SORU 1-Öncelikle sizden genel hatlarıyla öğretmen yetiştirme sisteminizi öğrenmek istiyoruz. Özellikle Türkiye ile farklılık gösteren staj dönemi, mezuniyet sonrası atanma ve zorunlu master sürecini açabilerseniz seviniriz.

- *Öncelikle saha çalışmasının bizim sistemimizde ilk seneden başlayan çok önemli bir yeri olduğunu söyleyebilirim. Ayrıntıya inerse, öğretmen yetiştiren her okulun kendi bünyesinde pratik okulu olarak da gösterilen normal eğitim öğretim faaliyetlerinin sürdüğü bir işbirlikçi okulu vardır. Öğretmen adayları daha ilk senelerinde bu okulda üç hafta süren bir staja katılırlar. Bu stajları esnasında öğretecekleri konuyu akış içerisinde uygun olanlar arasından kendi aralarında paylaşırlar ancak kararsız kaldıkları noktalarda süpervizörleri olarak bizlere de danışabilirler. Bu üç haftalık eğitimde öğrenciler kendi konularını anlatırken süpervizörler olarak biz ve o sınıfta görev yapan ilgili öğretmen de öğrencilerin performansını izler ve ayrıntılı bir geribildirim sağlar. İkinci senelerinde staj programı biraz daha gelişir, bu defa bir aydan daha fazla süren ve birinci sene girdiklerinden farklı bir düzeydeki sınıfta staj yaparlar. Süpervizörler birkaç dersi izler ve bunlar hakkında geribildirim sağlar ama sınıfın ilgili öğretmenleri her dersi öğrencilerle birlikte geçirir ve onlara ayrıntılı geribildirim verir. Bu arada aklıma gelmişken belirteyim, normalde öğretmen yetiştirme programından başlamayıp örneğin sanat veya tarih alanında eğitim alan ancak daha sonra eğitime kaymaya karar verip pedagojik eğitimini tamamlayan öğrencilerimiz de var ve onların staj*

programı bundan birazcık daha farklı ama yine diğer öğrenciler kadar çok deneyim sağladıklarını ve geribildirim aldıklarını garanti edebilirim, yalnızca zamanlama benim söylediğim gibi düzenli olmuyor. Nerede kalmıştık ? Üçüncü sınıfta da ikinci sınıftakine benzer bir staj dönemi oluyor. Son sınıfta ise final pratiği diyebileceğimiz bir dönem var, bu dönemde artık öğrencilerin kendi başlarına sınıfı idare edebilecekleri ve konularında eksiksiz olduklarını varsayabiliriz. Bu dönemde bir sınıfa iki öğrenci girer ve yine bir aydan fazla zaman diliminde geribildirim olarak pratiklerini tamamlarlar. Bir süpervizör olarak geribildirimlerde örneğin öğrenciyi bir tarih veya bir kimya uzmanı olarak, konuyu nasıl biliyor diye değil bir öğretmen olarak, bu bilgiyi veren ve öğrenciyle iletişim kurmakta uzmanlaşması gereken bir birey olarak nasıl yetiştirebiliriz daha çok bunun üzerinde kafa yordüğümüzü söyleyebilirim.

- Master'ın zorunlu olduğunu söyleyebilirim sanırım. Şöyleki Finlandiya'da öğretmenler çalışmaya başlamak için okullara başvurur. Her okul belli dönemlerde hangi branşlarda öğretmene ihtiyaç duyduklarını açıklar ve bu boşluklar için adaylar başvurur. Okullar genelde master'a sahip öğretmenlere iş vermeyi tercih ettikleri için çoğu aday master'ını tamamlamış olmayı tercih eder. Master sahibi olmayan öğretmenler genellikle sürekli iş bulamaz, daha çok geçici dönemlerde başka bir öğretmenin yerini doldurmak için çalışırlar ve diğer sürekli öğretmenlere göre çok daha düşük maaş alırlar. Bu yüzden öğretmenlerin iyi bir uzman olma yolunda master'ı da kapsayan basamakları tam ve gereğince yerine getirmeye çalıştığını söyleyebilirim.

SORU – 2: Türkiye'de devlet okullarında çalışmak için öğretmenler KPSS adında bir genel yetenek ve alan bilgisi ölçme sınavına girerler ve buna bağlı olarak tercih ettikleri okullara atanmayı beklerler, hatta bazen atanamazlar. Sanırım sizde durum epey farklı ?

- Evet, doğrusu buna oldukça şaşırdım. Dediğim gibi bizde her okul müzikten matematiğe ihtiyacı olan öğretmenler için boşlukları duyurur, pek çok başvuru olur elbette ve bir okuldaki işe alma için pek çok farklı okulun yöneticileri bir araya gelir ve daha objektif bir ortamda en iyi donanımlara sahip öğretmenler tercih edilir. Fakat tüm okulların devlet okulu olması ve hemen hemen hepsinde iyi bir standardın tutturulmasından ötürü öğretmenlerin çok sıkıntı yaşadığını söyleyemem. Yani özetle öğretmenlerimiz zaten kendilerini iyi yetiştirmeye çalıştığı ve her okul da aynı standartlarda kaliteli bir eğitim vermeye çalıştığı için öğretmenler hak ettikleri ve istedikleri yerlerde çalışma şansına sahip oluyor.

SORU -3 : Peki öğretmen yetiştirme programı müfredatına baktığımızda, pedagojik ve teorik eğitimden hangisinin daha ön planda olduğunu söyleyebiliriz?

- Müfredatımızda ikisine de sahibiz ve açıkçası hangisi diğerinden daha ön planda ayırt edemem. Elbette üniversitede gördükleri temel eğitim uzmanlaşacakları konuda iyi olmaları için çok önemli. Öte yandan bir çocuğun psikolojik gelişim

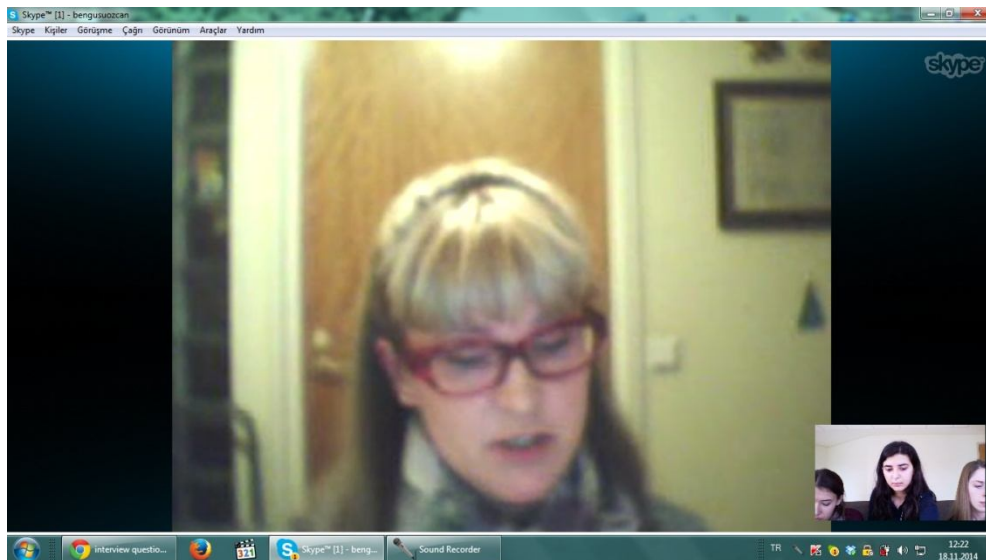
sürecini bilmeden onların duygularını ve hareketlerini de anlamayı bekleyemeyiz. Örneğin sınıfınızdaki bir çocuk çok iyi koşuyor ancak kalem tutamıyor olabilir veya herkes birbirinden farklı alanları diğerinden daha iyi anlıyor olabilir. Öğretmenin sınıftaki her çocuğu bireysel olarak anlaması, onunla iletişim kurmak için ona özgü bir yol bulması gerekir. Bu noktada biz teorik olarak öğrendikleri her şeyi öğrencilerin pratiğe dökerek yol bulmasına özen gösteriyoruz. Öğrencilerimiz her sene sonunda ben de dahil anonim olarak öğretmenlerini oyluyorlar ve sonuçlar gösteriyor ki onlar da bu yöntemden memnun ve bunu tercih ediyorlar.

SORU – 4:Ortalama bir sınıfta kaç öğrenci oluyor ve oranlarsak acaba bir öğretmen başına kaç öğrenci düşüyor?

- *İlköğretim okullarında, bir sınıftaki maksimum 25 öğrenci oluyor, bir sonraki seviye olan yüksek ilköğretim okullarında(7. Sınıftan 9. Sınfa kadar) da yaklaşık olarak aynı sayıda öğrenci var. Liselerde ise sınırlar bu sayı biraz daha az. İlkokul, yüksek ilköğretim ve liselerin aralarındaki fark ise, ilköğretimde 1. sınıftan 3. sınıfa kadar bir öğretmen tüm dersleri öğretiyor. Sonra öğrenciler 4. Sınıftan 6. Sınıfa kadar okutacak bir başka öğretmene geçiyor ve yine bu öğretmen tüm dersleri öğretiyor. Yani bence bizim sistemimiz çok katı, çünkü öğrenciler, çocuklara öğretmek için tüm konuları bilmek zorundalar. Yüksek ilköğretim ve lisede ise, her dersi farklı bir öğretmen anlatıyor.*

SORU -5: Okulun fiziksel koşulları, laboratuvar gereçleri veya sınıfta kullanılan gereçler hakkında, sizce tüm okullar bu imkanlar açısından eşdeğer midir? İnteraktif öğrenme örneğinin sınıfta deney yapma açısından tüm sınıflar yeterli midir?

- *Evet, okullar veya öğretmenler açısından bir fark görmüyorum. Bence bu oldukça aktif bir sistem*

SORU-6 : Devlet okulları dışında bir öğrenim kurumu var mı? Veya okul dışında özel ders almak yaygın mı?

- *Hayır, Finlandiya’da bu yok. Bazen özel öğretmen tutulabiliyor ama yaygın değil. Bizim şöyle bir sistemimiz var, tüm öğrencilerin ihtiyacı varsa okuldan sonra öğretmenleri ile çalışma şansı var. Öğretmenlerin okuldan sonra ekstra dersler için kalması oldukça yaygın. Okullarımız herkes için eşit ve artık kötü davranan veya yavaş öğrenen çocuklar için özel sınıflarımız yok. Yeni yasaya göre tüm öğrenciler eşit ve herkes normal sınıftan başlıyor. Bunun yanında her öğrencinin kendine özel ders programı oluyor ve öğretmenler ve aileler bunu biliyor.*

SORU-7: Öğretmenler ders programında bağımsız mı? Öğretmenlerin kendi ders kitaplarını seçebildiğini söylediniz fakat aynı zamanda işlenen konuların sırasını da değiştirebiliyorlar mı?

- *Aslında 2016’da yeni bir programımız olacak ve ilk defa devlet öğretmenlere de düşüncelerini sordu. İnternette yeni plan yayınlandı ve biz de inceleyip düşüncelerimizi söyledik ve bu doğrultuda program düzenlendi. Ancak devletin verdiği programı takip etmek zorundayız. İçindeki konuları öğretmek zorundayız. Ama öğretmenler neyi nasıl öğreteceklerini seçebilirler. Öğretmenler ders kitaplarını seçebilir ve bazı öğretmenler kitap yerine tablet ve bilgisayarları kullanmaya başladılar. Okulun bize verdiği bir miktar para oluyor ve buradan biz ders kitaplarını, sanat malzemelerini, kalem ve silgileri vb. seçiyoruz.*

SORU-8: Öğretmenliğin saygı duyulan bir meslek olduğunu söylediniz. Ve biz de öğretmenlerin kendilerine güvenmelerinin ve motivasyonlarının önemli olduğunu söyledik. Sizce bu motivasyonu neler oluşturuyor? Sizce toplum içinde bir karizması mı var yoksa vatansever duygularda bunu oluşturuyor olabilir mi?

- *Bence bu toplumla alakalı. Doktorlara ne kadar saygı duyuyorsak, öğretmenlere de aynı saygıyı duyuyoruz. Vatanseverlikle pek bir ilgisi yok bence daha çok kültür ve tarihi miras ile ilgili.*

SORU-9: Finlandiya'da herhangi bir öğretmen yetiştirme programına katılmadan öğretmen olabilmek, örneğin fizik alanından mezun olduktan sonra ek olarak pedagojik eğitimler alıp öğretmen olmak mümkün mü?

- *Evet, mümkün. Siyasal Bilgiler bölümünden bir öğrencim vardı ve bu alanda eğitim verme yetkisine sahip olmak istedi. Tabiki, bunun için ek olarak dersler alması gerekiyordu; ayrıca bazı pratik dersleri de tamamlamalıydı, bunu da benimle ve benim öğrencilerimle yaptı. Sanat öğretmeni olmak isteyen birçok öğrencimiz var. Bunlar sanat bölümüne gittiler ve bu alanda öğretmen olmak istediklerine karar verdiler, bu yüzden de farklı bir eğitim sürecinden geçiyorlar. Birkaç yıl içinde*

sanat öğretmeni olacaklar. Fakat, eğer bir öğrenci sanat dalında eğitim görmeye başladıktan sonra sadece çocuklara eğitim vermek isterse (lise, ortaokul vb.) ; sadece pedagojik eğitimden geçmesi gerekir, bu da kısa yol. Çünkü normalde eğitimler dört ila beş yıl arası sürerken, bu şekilde birkaç yıl ardından sadece pedagojik eğitimlerle bitiyor. Bu yüzden bu kolay yolu.

SORU-10: Peki, hiçbir ek eğitimden geçmeden öğretmen olabilmek mümkün mü? Çünkü Türkiye'de, mesela fizik alanından mezun olduktan sonra KPSS Öğretmenlik Sınavı'na girip, başarılı olduğun takdirde öğretmen olabilirsin.

- *Hayır, bahsettiğim eğitimden mutlaka geçilmesi gerekiyor.*

SORU-11: Diğer sorumuza geçelim. Finlandiya'nın eğitim sisteminin dünyadaki en iyi eğitim sistemlerinden biri olduğu anlaşıldığından beri, bu konuda bir sürü araştırmalar yapıldı. Bu ülkenin ve bu eğitim sisteminin içinden biri olarak, Finlandiya'nın eğitim sistemini siz nasıl görüyorsunuz? Ayrıca, OECD'nin yürüttüğü Pisa Results gibi araştırmaları da biliyorsunuz, bu gibi araştırmaların sonuçlarından hangilerini kendi başarınızın ölçüsü olarak değerlendiriyorsunuz?

- *Şunu söylemeliyim ki, Finlandiya'da, biz öğretmenler sonuçlar hakkında çok da endişelenmiyoruz; hatta sonuçlara bakmıyoruz bile. Hükümet sonuçları açıklıyor ama biz öğretmenler sadece işimizi yapmak istiyoruz, bence bunun sebebi de öğretmenlerin iyi eğitilmiş olmaları. Bu yüzden kendilerine güvenliler ve öğrencilerin öğrenip öğrenmedikleri hakkında gereksiz şekilde kaygılanmıyorlar. Belki bu şaşırtıcı fakat sonuçlarla ilgilenmiyoruz. Sistemimizin iyi olduğunu düşünüyoruz ve elimizden gelenin en iyisini yapıyoruz. Gerçekten başarılı olduğumuzu da sonradan gördük. Ben, bu başarının sebebinin sahip olduğumuz öğretmen yetiştirme programı olduğunu düşünüyorum.*

SORU-12: Sizce, öğretmenlerin eğitim sisteminizdeki yeri ve önemi nedir? Sorumluluklarını yerine getirebilmeleri için ne gibi özelliklere sahip olmalılar?

- *Eğitim oldukça önemli. Biz, Lapland Üniversitesi'nde her yıl binden fazla başvuru alıyoruz fakat sadece en iyi yetmiş yedi tanesini seçiyoruz. Düşünün, seçmediğimiz dokuz yüzden fazla kişi oluyor. Eminim aralarında gerçekten iyi olanlar da vardır. Gelecek sene ise doksan beş kişi alacağız, yani sayıyı artırdık. Bence sınavlara girenler gerçekten çok hevesli, bu dört sene içinde mezun olmak ve çalışmaya başlamak istiyorlar. Bu yüzden, bence öğretmenlik mesleği gerçekten çok saygı görüyor. Her ne kadar maaşlar iyi olmasa da, bu mesleği çekici kılan başka şeyler de var.*

SORU-13: Öğretmenliğin çok saygı gördüğünü söylediniz, bunun bu konuma nasıl geldiğini sormak istiyoruz. Kültürel olarak baktığımızda, öğretmenlik mesleğinin saygı uyandırdığını ve büyük ihtimalle öğretmenlerin de mesleklerinden gurur duyduğunu görüyoruz. Sizce bunun sebebi nedir?

- *Bence öğretmenler oldukça önemli bir role sahip. Müfredatımızdaki tarih ortaya çıkardı ki, 1920 ve 1930 tarihleri arası için konuşursak, öğretmenler çok seçkin*

insanlardı, öğretmek için gittikleri köyleri sembolize ediyorlardı. Öğretmenlerin sadece şehir değil köy halkı üzerinde de etkileri olduğu anlamına gelen bir deyimimiz bile var ve bence biz bu tarihi miras bırakabildik. Örneğin, annemkendi öğretmenine saygı gösterdi, sonra kendisi bir öğretmen oldu ve kendi öğrencileri tarafından saygı gördü. Bu gelenek böylece günümüze kadar geldi. Ayrıca, öğretmenlerin bilgiye ve yüksek eğitime sahip olan önemli insanlar olduğu fikrine hala sahibiz. Bunlardan başka, bence öğretmen eğitimi süresince, öğretmen adayları kendine güvenlerini kazanıyorlar. Bu iş için yeterince nitelikli olduklarını düşünmeye başlıyorlar. Sınıflarını sahiplenebiliyor ve velilerle de bu güven ve düşünceyle çalışıyorlar. Yani, aynı zamanda öğretmenler de kendilerine saygı gösteriyor.

SORU-14:Ekonomik yönüne gelirsek, ortalama öğretmen maaşı nedir ve Finlandiya şartlarında bunu yeterli, az ya da yüksek bir maaş olarak mı değendirebiliriz?

- Genel olarak öğretmen maaşı 2500 Euro civarında. Vergileri çıkardığımızda aylık 1900 euroya denk geliyor. Fakat, Finlandiya'daki kira ve sigorta gibi geçim masrafları da yüksek olduğu için, 2500 euro çok gibi gözükmesine rağmen, maaşın o kadar da yüksek olmadığını görüyoruz. Bu yüzden öğretmen öaasına orta sınıf maaşı diyebiliriz. Fakat eğer master yaptıysan iki seviye daha yüksek maaş alıyorsun ve çalıştığın her beş yıl sonunda maaşına zam geliyor. Yani bilgin ve tecrüben için ödüllendiriliyorsun. Ben on beş yıl boyunca çalıştığım için maaşım 500 Euro civarında arttı. Fakat, insanların ücretleri iyi olmamasına rağmen öğretmenliği seçmelerinin sebebi çok iyi çalışma saatlerinin oluşu, günde yaklaşık 5-6 saat. Tabi, sınavlar ve velilerle görüşmeler gibi ekstra çalışma süreleri de oluyor. Ayrıca, haziran, temmuz ve ağustosun yarısını kapsayan uzun bir yaz tatilimiz var ve bu süre boyunca çalışmamalarına rağmen maaşları ödeniyor. İnsanlara öğretmenliği seçtiren başka bir sebep ise işlerini yapmakta sahip oldukları özgürlük. Sınıfta sana ne yapacağını söyleyen hiç kimse yok, seçim senin. Kullanacağın ders kitaplarını bile seçebilirsin. Bence işlerinde bu kadar yetkiye sahip oldukları için öğretmenler gerçekten iyi bir konumdalar.

SORU-15: Öğretmenlik popüler bir meslek mi? İnsanların ideallerindeki bir iş mi yoksa daha çok öncelikli tercihleri olmayınca yapılan bir alternatif gözüyle mi bakılıyor?

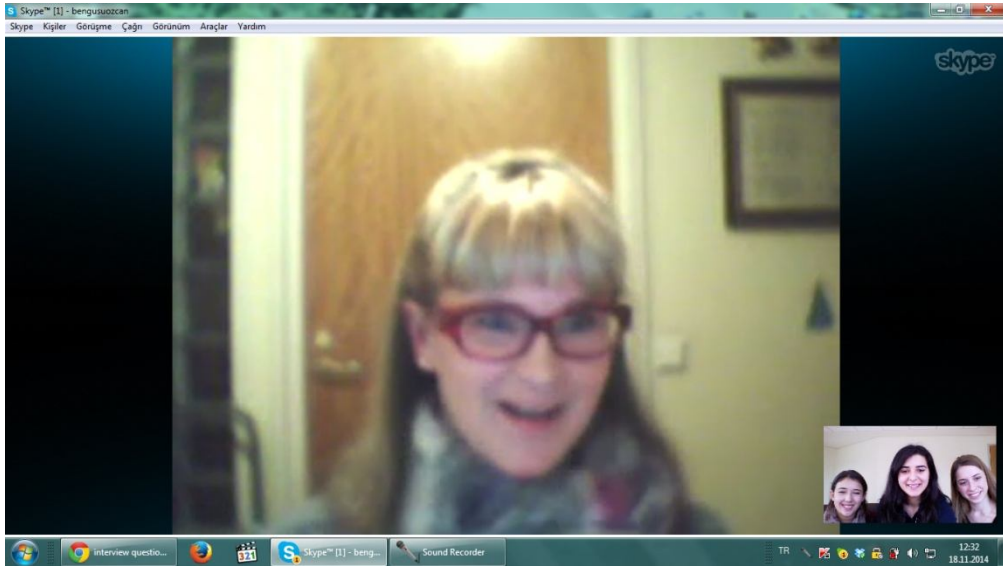
- Bizim üniversitemizdeki öğrenciler en çok olmak istedikleri yerdeler, öğretmen olmayı gerçekten istiyorlar. Bence alternatif bir meslek olarak görülüyor, bu onların ana hedefi. Sınavlarda başarılı olamayanlar, ikinci üçüncü kere her baharda tekrar girmeye çabılıyor. Aynı yüzleri tekrar tekrar görüyorum, tekrar uğraşıyorlar, çünkü öğretmen olmayı gerçekten istiyorlar. Çocukken benim hayalim de bir öğretmen olmaktı, bu hayalimi takip ettim ve başardım. 14 ve 15 yaşlarındaki çocuklarım da şimdi öğretmen olmayı düşünüyorlar. Oğlum şimdi karar vermek zorunda, çünkü liseye gidiyor ve Finlandiya'da öğrenciler 9. sınıftan sonra iki farklı bölümden birini seçmek zorundalar.

SORU-16: Sizce ülkenizdeki öğretmen yetiştirme programlarında nasıl değişiklikler veya geliştirmeler yapılabilir?

- *Aslında yeni programla birlikte bizim de üniversitedeki programı yenilememiz gerekiyor. Bunun güzel tarafı, öğretmen olarak ben dersime, kaç ders olacağına, hangi kitapları kullanacağıma karar verebiliyorum.*

SORU -17: Peki öğrenciler açısından bakarsak, sizce öğrencileriniz yeterli öğrenme motivasyonuna sahip mi? İleride iş bulma konusunda endişeleri oluyor mu veya öğretmen olmak istediklerinde idealleri buysa bu konuda destek bulmakta zorlanıyorlar mı?

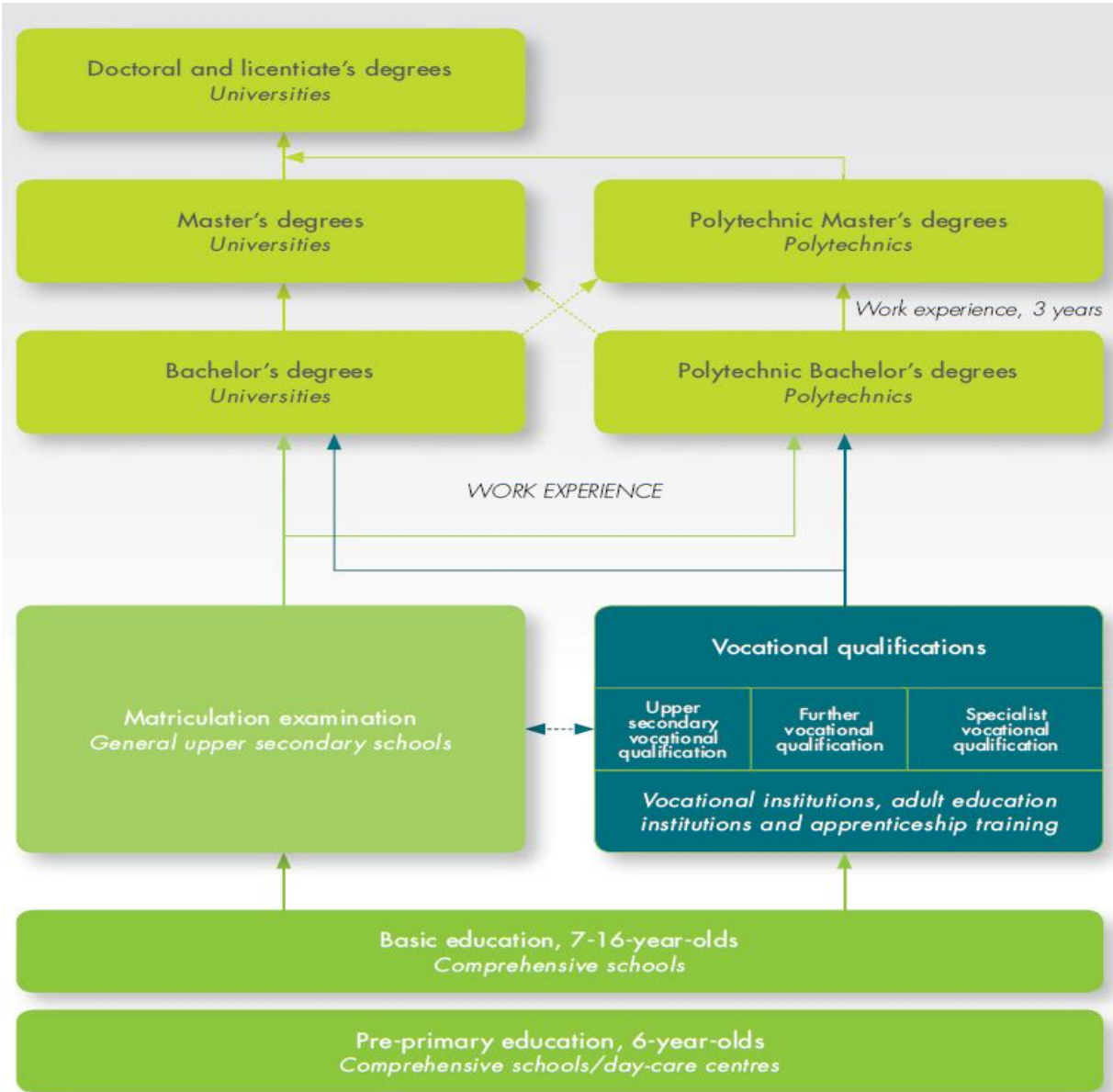
- *Sanmıyorum, buna tarihsel açıdan bakalım. Biliyorsunuz ki 2. Dünya Savaşı'nda çok zor zamanlar geçirdik ve savaş sonrası iyileşme döneminde büyük bir nüfus patlaması yaşadık. O dönem çocuk olanlar yakında emekli olacaklar, öğretmenlik de dahil olmak üzere pek çok iş alanında aslında açığımız olacak ve bu yüzden iş bulmak kimse için korku oluşturmayacak. Öğretmenlik açısından bakarsak, örneğin biz kendi okulumuzda ihtiyacı karşılamak için gelecek sene kapasite artışına gideceğiz çünkü yeterli öğretmen sayısına ulaşamama riskimiz var. Motivasyona açısından da şunu söyleyebilirim, öğretmen yetiştirme programlarının sıkı bir programı vardır. Derslere %80 oranında katılım şarttır ve bir öğrenci herhangi bir dersinden kalırsa veya riskli duruma düşerse ekstra çalışmayla onu kapatmadığı sürece pratik bölümüne yani işin eğlenceli bölümüne katılamaz. Çoğu öğrenci ekstra çalışmayla arayı kapatmanın daha zor olduğunu ve planlanan zamanlarda pratiklerini yani stajlarını yapmak istedikleri için sıkı çalışıyor ve başarılı dönemler geçirmeye çalışıyorlar. O açıdan içsel bir disiplinle kendilerini motive ettiklerini söyleyebilirim.*

GÖRSELLER BİR FİN DEVLET OKULUNDAN, OKULLARIN TÜMÜ BİRBİRİNE YAKIN STATÜDE VE ELBETTE
ÖZEL EĞİTİM KURUMU YOK

<http://finland.fi/Public/default.aspx?contentid=283337&nodeid=41807&culture=en-US>

<http://www.unevoc.unesco.org/go.php?q=World+TVET+Database&ct=FIN>

YUKARIDAKİ GÖRSEL İSE ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİNİN BİR DİYAGRAMI, GÖRÜLDÜĞÜ ÜZERE YÜKSEK LİSANS GİBİ TEPİRİK UZMANLIK GEREKLİLİKLERİ VE İŞ DENEYİMİ EŞİT YOĞUNLUĞA SAHİP

TÜRKİYE – ÖĞRETMEN ANKETLERİ ANALİZİ

Aşağıdaki soruların cevapları yüzdelerin yuvarlanması ile verilmiştir.

Kırmızı ile işaretlenenler Finlandiya eğitim sistemiyle karşılaştırdığımızda en öne çıkan ve gözlemlerimize dayanarak üzerine kritik yaptığımız sorulardır.

DERS ANLATIMI VE ÖĞRENCİ-ÖĞRETMEN İLİŞKİSİ ÜZERİNE SORULAR

	KATILYORUM	KATILMIYORUM
Öğrenci konuyu anlamadığında kendi anlatma şeklimi sorgular ve problemi saptamaya çalışırım.	100	0
Öğrencilerimden eleştirel nitelikte geri dönüş almaya uğraşırım	92	8
Velilerden olumlu veya olumsuz geri dönüş alıyorum.	71	29
Öğrencilerin ilerlemesi için veli ile işbirliği yaparım	75	25
Öğrenciye karşı bir rol model olmaya çalışırım	100	0
Öğrenciye karşı örnek davranış modeli oluşturmam gerektiğini düşünüyorum.	97	3
Öğrencinin öğretmeni örnek aldığını düşünüyorum	87	13
Öğrencinin davranışlarına hızlı/ofansif tepki verebiliyorum.	65	35
<i>Otoriter tavrın konunun anlanmasında daha etkili olduğunu düşünüyorum.</i>	41	59
<i>Sınıfı kontrol altında tutmak konuyu iyi kavratmaktan daha önemlidir</i>	53	47

Öğrencinin güvenini kazanmak konuyu iyi anlatmaktan daha önemlidir.	69	31
Öğretmenlerin yeterince özerk olduğunu düşünüyorum.	50	50
Merkezi kitap sistemini destekliyorum	69	31
Anlatımımı kendi kaynaklarımı da direkt kullanarak destekliyorum	81	19
Müfredatın daha esnek, okulları özerkleştirici bir yapıda olması gerektiğini düşünüyorum.	72	28
Dersi ilgi çekici anlatmaya çalışırım	85	15
Sınava odaklı eğitim sisteminin ders anlatım kalitesini düşürdüğüne inanıyorum	60	40
Sınava odaklı eğitim sisteminin derse ilgiyi arttırdığını düşünüyorum.	52	48
Merkezi ölçme sınavları olmasaydı şu anki anlatım tarzımı tercih etmezdim/yine tercih ederdim.	45	55
Düzenli veli-öğretmen iletişiminin öğrenci için önemli ve gerekli olduğunu düşünüyorum	75	25
Öğrenci-öğretmen iletişiminin konuyu anlatmakta temel olduğuna inanıyorum	82	18
Öğrenci ile iletişimin teorik yeterlilikten daha önemli olduğunu düşünüyorum	91	9
Öğrenci-öğretmen ilişkisini geliştirecek etkinlikler ve buna ayrılacak zaman dilimleri olması gerektiğini düşünüyorum.	91	9

Öğrencilere karşı otoriter davranılmasının yararlı olduğunu düşünüyorum	49	51
---	----	----

ÖĞRETMEN YETİŞTİRME VE ÖĞRETMENLİK SİSTEMİ ÜZERİNE GENEL SORULAR

	KATILYORUM	KATILMIYORUM
Meslek içi eğitimleri (seminerler kurslar vs.) gereksiz buluyorum.	62	38
Meslek içi eğitimleri yetersiz buluyorum.	57	43
Meslek içi eğitimlere istekle katılıyorum.	31	69
Özel ders/dershane sistemi gereği okul öğretmeninden beklentinin azaldığını düşünüyorum.	74	26
Formasyon ile öğretmen olma sisteminin öğretmenlik mesleğinin statüsünü düşürdüğüne inanıyorum	60	40
Öğretmenin teorik bilgisinin iletişim becerisinden daha önemli olduğunu düşünüyorum	20	80
Öğretmen yetiştirme programlarında teorik bilginin eksik olduğunu düşünüyorum	60	40
Öğretmen yetiştirme programlarında pedagojik/iletişim kurmayı geliştirici bilginin eksik olduğunu düşünüyorum	89	11
Öğretmen yetiştirme programlarında uygulama şansının yeterli olmadığını düşünüyorum.	61	39
Uygulama/deneye dayalı eğitim için yeterince donanımlı olduğumu düşünüyorum	60	40
Öğretmen yetiştirme programlarını fazla teorik	90	10

buluyorum

KPSS'nin fakülte eğitimini sekteye uğrattığını düşünüyorum	85	15
KPSS'nin öğretmen seçiciliği için uygun olduğunu düşünüyorum	38	62
Okulun fiziki koşullarının öğretim kalitesini düşürdüğüne inanıyorum.	90	10

ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE BAKIŞ AÇISINI ÖLÇEN SORULAR

	KATILYORUM	KATILMIYORUM
Velilerin mesleğime yeterince saygı göstermediğine inanıyorum	57	43
Velilerin öğretmenlere yeterince güven duymadığını düşünüyorum.	47	53
Veliden veya öğrenciden gördüğüm saygı motivasyonumu etkiler.	81	19
Veliden ve öğrenciden değer görmek görevimi iyi yaptığımla aynı anlama gelir.	67	32
Bir şansım olsa yaptığım mesleği değiştirmek isterim.	62	38
Öğretmeyi kültürel/milli bir sorumluluk olarak görüyorum.	84	16
Öğretmenliğin saygı duyulan bir meslek olduğunu düşünüyorum	70	30
Öğretmenliği pek çok meslek dalına göre prestijli buluyorum.	61	39
Öğretmenliğin gurur duyulacak bir meslek	75	25

olduğunu düşünüyorum.

Öğretmenliğin küçümsenen bir meslek
olduğunu düşünüyorum.

47

53

Öğretmenlik hep hedefimdi.

44

56

Öğretmenliğin istek/hedef doğrultusunda
seçilen bir meslek olduğuna inanmıyorum.

71

29

FİNLANDIYA ÖĞRETMENLİK PROGRAMI ÖĞRENCİLERİ ANKETLERİ

Finlandiya'da yaptığımız online ankete katılım ne yazık ki 7 kişi ile sınırlı kaldığından genelleme yapmak için burada aldığımız sonuçları kullanmayı doğru bulmadık. Ancak sonuçlar bu küçük örnekte de varsayımlarımız doğrular yönde çıktı.

KATILYORUM	KATILMIYORUM
------------	--------------

Milli/kültürel duygularımda öğretmen olmamda rol sahibidir.

29

71

Daha yüksek bir puan alsaydım da bölüm seçimim öğretmenlik olurdu.

57

43

Atanma korkusu yaşıyorum.

0

100

Öğrencilerle konuşmak için yeterli pratik yaptığıma inanmıyorum.

43

57

Öğretmenliğin kültürel bir sorumluluk olduğuna inanıyorum.

57

43

Öğretmenliğin toplumsal olarak saygın bir meslek olduğunu düşünüyorum.

100

0

Gelecekte velilerimden hem olumlu hem olumsuz geri dönüş almak isterim.

86

14

Öğremenlik diğer mesleklerden daha prestijlidir.	43	57
Öğretmenlik gurur duyulacak bir meslektir.	100	0
Öğretmenliğin küçümsendiğini düşünüyorum.	0	100
Bir şansım olsaydı tekrar öğretmen olmazdım.	14	86
Hep bir öğretmen olmak istemiştim.	57	43
Öğretmenliğin çok idealistik seçildiğini düşünmüyorum.	29	71
Öğrencilerle ilişkiyi daha profesyonel tutmaya çalışırım.	43	57
Öğrencilerle iyi iletişim kurmanın, öğretilecek konularda uzmanlaşmaktan daha önemli olduğunu düşünüyorum.	57	43
Öğretmenlerle öğrencilerin birlikte vakit geçireceği ders dışı aktiviteler olması gerektiğini düşünüyorum.	57	43
Öğretmen yetiştirme programlarında teorik kısmın yeterince iyi olmadığını düşünüyorum.	14	86
Öğretmen yetiştirme programını teorikten çok deneye dayalı buluyorum.	57	43
Pedagojik eğitimin öğretmen yetiştirme programında yeterince ağırlık sahibi olduğuna inanmıyorum.	29	71

AYRINTILI ANALİZ

Bu bölümde anket sorularının yanındaki yüzdelerde verilen ilk sütun, soruya olumlu cevap verenlerin yüzdesi, ikinci sütun ise olumsuz cevap verenlerin yüzdesini temsil etmektedir.

Otoriter tavrın konunun anlanmasında daha etkili olduğunu düşünüyorum.	41	59
Sınıfı kontrol altında tutmak konuyu iyi kavratmaktan daha önemlidir	53	47

→ Buradan yola çıkarak diyebiliriz ki öğretmenler sınıfta daha otoriter, mesafeli bir tavır sergilemeye çalışıyor. Oranlar birbirine yakın olsa dahi Finlandiya ile karşılaştırarak ve teorik olarak baktığımızda öğrencinin okulu sevmesinde, kendini okula daha entegre hissetmesinde öğretmenine karşı kendini yakın hissetmesinin önemi olduğunu söyleyebiliriz. Türkiye’de bazı öğretmenlerin bu yakınlığı kuramamasındaki sebeplerden bazıları sınıfların fazla kalabalık olması ve pedagojik eğitimin yetersiz olması olarak gösterilebilir.

ÇÖZÜM?

Öncelikle öğretmen yetiştirme programında stajların her sene ve farklı periyotlara yayılması, öğretmen ve öğrencinin birbirlerini daha yakından tanınmasına yönelik ekstraaktiviteler konması, öğretmenlerin öğrencilerin hangi yaş gruplarında hangi davranışları sergilediğine dair daha gelişim psikolojisi ağırlıklı eğitimlerden geçmesi.

Öğretmenlerin yeterince özerk olduğunu düşünüyorum.	50	50
Merkezi kitap sistemini destekliyorum	69	31
Anlatımımı kendi kaynaklarımı da direkt kullanarak destekliyorum	81	19
Müfredatın daha esnek, okulları özerkleştirici bir yapıda olması gerektiğini düşünüyorum.	72	28

→ Röportajımızda da birinci elden öğrendiğimiz üzere,Finlandiya'daki öğretmenler işlerinde tamamen özerk ve özgür olduğunu düşünüyor hatta bu, öğretmenlik mesleğinin Finlandiya'da arzulanır bir meslek olmasının en önemli nedeni. Fakat Türkiye'de, öğretmenlerin yarısı mesleklerinde yeteri kadar özerk olduklarını düşünmüyor. Finlandiya'daki öğretmenler kullanacakları kitapları dahi kendileri seçiyor; Türkiye'ye baktığımızda ise, öğretmenlerin ezici bir çoğunluğunun, kitap konusunda özgür olmadıkları için, yasak olduğu halde öğretimlerini kaynak kitap kullanarak desteklemeye çalıştıklarını görüyoruz. Öte yandan merkezi kitap sistemini de destekliyor olmaları, devlet eliyle araç gereç alımını da desteklediklerini gösteriyor. Bu bilgileri işleyerek öğretmenlerin daha özerk olmak, kaynaklarını belirleyebilmek ve devletin bu kaynakların temininde yardım sağladığı bir sistemi arzuladıkları söylenebilir.

ÇÖZÜM?

Merkezi kitap sistemi yerine farklı yayınevlerine hazırlatılan kaynaklar okullara sunulabilir ve zümre ortak kararlar veya her öğretmen bağımsız bir şekilde kendi öğrencilerine arzu ettiği kitabı isteyebilir.

Veya merkezi kitaplar yalnızca referans olarak dağıtılır ve öğretmenin sunulan müfredatı zamanlama, takip edilen kaynak ve anlatım yöntemi olarak kendi belirlemesine izin verilebilir.

Sınava odaklı eğitim sisteminin ders anlatım kalitesini düşürdüğüne inanıyorum	60	40
Sınava odaklı eğitim sisteminin derse ilgiyi arttırdığını düşünüyorum.	52	48

→ *Bu sonuçlar gösteriyor ki öğretmenler sınava odaklı eğitim sisteminin kendi ders anlatım şekillerine müdahale ettiğini düşünüyor.*

Finlandiya'daki sistemi araştırdığımızda ve yaptığımız röportajda da görüyoruz ki oradaki öğretmenler sınav sonuçlarına ve hatta dünya çapındaki PISA gibi sıralamalara bağlı kalmaksızın ve hatta burada çıkan sonuçları kıstas olarak saymadan eğitim veriyor. Çünkü öğretmenler geçirdikleri eğitim sürecinde kendilerini en iyi şekilde yetiştiriyor ve yüksek bir özgüvenle öğretmenliğe atılıyor. Türkiye'de ise sınavda öğrenciyi başarılı yapma kaygısı öğretmenin mesleğinde kendine bir baskı oluşturmasına, kendi başarısını da öğrencinin sınav başarısıyla orantılı görmesine neden oluyor. Bundan dolayı da öğretmenlerin yaratıcılıkları köreltiliyor, derse olan motivasyonları azaltılıyor.

ÇÖZÜM?

Bu durum ne yazık ki sınav sisteminin değişmesinden ziyade öğrencilerin ekonomik olarak refaha sahip ve güvenli bir geleceğe sahip olmamasından kaynaklanan endişelerden de beslendiği için kısır döngüye giriyor. Ancak tek tip sınavlar yerine öğrencinin ilgi duyduğu alanı kovalaması ve öğretmenin de bu şekilde daha motive olması, sınavlarda başta özel okullar olmak üzere geniş oranda bir sanat ve spor alanında yetenek kontenjanları/bursları, ders dışı aktivitelerin sınavlara getirilerinin artması (olimpiyat ve projeden gelen ek puanlar gibi, örneğin uzun süreli sosyal sorumluluk projelerinden de ek puan gelebilir) gibi öğrencilerin tek düze sınav

sisteminden biraz daha rahat ve gerçek hayatla bağlantılı, kendilerini güvende hissettikleri ve ilgi alanlarını kovalayabilecekleri bir sisteme geçiş yapılabilir.

Öğrenci ile iletişimin teorik yeterlilikten daha önemli olduğunu düşünüyorum	91	9
Öğrencinin güvenini kazanmak konuyu iyi anlatmaktan daha önemlidir.	69	31

→ *Bu iki sonucu karşılaştırdığımızda öğretmenlerin iletişimi, teorik eğitimden yüksek bir farkla daha önemli bulduğunu öte yandan öğrencinin güvenini kazanmanın dersi iyi anlatmaktan daha az bir öneme sahip olduğunu görüyoruz. Bu iki sonuç kendi içlerinde şöyle bir çelişki barındırıyor, öğretmenler öğrenci ile iyi ilişki kurmaları gerektiğini biliyor fakat bunun en önemli temeli olan öğretmene güveni sağlıklı bir şekilde göremiyorlar. Diğer sonuçlarımız da gösteriyor ki öğretmen yetiştirme sisteminde iletişimsel ve pedagojik becerilerin eksik bırakılması, staj gibi deneysel bölümlerin ön plana çıkmaması iletişim becerilerinin yüzeysel kalmasına ve gerçekte hangi yöntemlerle inşa edileceğinin kavranamamasına neden oluyor.*

ÇÖZÜM?

Öğretmen yetiştirme programlarındaki pedagojik bilimler psikoloji biliminden daha çok faydalanmalı, daha modern yöntemler kullanılmalı. Her öğrenci ilkokul çağından itibaren öğretmeniyle bire bir vakit geçireceği düzenli zaman aralıkları olmalı, bu aralıklarda karşılıklı konuşarak sorunlarına çözüm bulmaya çalışan iki taraf olarak öğrenci, öğretmenden yardım isteyebileceğini ve ona güvenebileceğini bu yöntemle pekiştirebilir.

Öğrenci-öğretmen ilişkisini geliştirecek etkinlikler ve buna ayrılacak zaman dilimleri olması gerektiğini düşünüyorum.

91

9

→ *Yüksek oranda olumlu dönüş alan bu madde bizim Finlandiya'yı baza almadan, pozitif etki edeceğini düşündüğümüz bir olasılık. Pek çok okulda rehberlik dersi kalabalık sınıfta öğrencilere gerçekten dokunamadan, hatta bazı okullarda ilgili öğretmenin kendi branşına ait dersi işleyerek sınıf öğretmenliği görevini yerine getirmemesiyle sonuç buluyor. Kaldı ki fakülte eğitiminde de deneyime dayalı eğitimin eksik olması öğrenci-öğretmen bağıni geliştirecek etkinliklerin artırılması gerektiğini gösteriyor. Böylece öğrenci, öğretmeni tahta başındakinden farklı bir kimlikte tanıyarak derse karşı daha güvenli, soru sormaya daha yürekli ve öğretmeni anlamaya daha istekli olabilir.*

Meslek içi eğitimleri yetersiz buluyorum.

57

43

Meslek içi eğitimlere istekle katılıyorum.

31

69

→ Öğretmenlerin çoğunluğu, şaşırtıcı bir biçimde, meslek içi eğitimleri (seminer vb.) gerekli ama yetersiz buluyor. Meslek içi eğitimlerin yetersiz olması, öğretmenlerin bu seminerlere istekli olarak katılmamalarına ve yeterince yarar görememelerine sebep oluyor.

ÇÖZÜM?

Meslek içi eğitimlere öğretmenleri genel kültür-sanat alanında donatacak yer yer seçmeli bile kılınabilecek yeni içerikler eklenmeli. Öğretmenler ait oldukları branşı yalnızca eğitim dünyası çerçevesinde değil dünyadaki güncel gelişmeleri inceleyecekleri tartışma ortamları oluşturmalı. Okullar kendi içeriklerini oluşturmakta denetlenmek

kaydıyla daha serbest bırakılmalı, alınan geri bildirimler ile sonraki seneler şekillenmeli. Çünkü bu takdirde zaten katılım sağlanamadığı için verimsiz geçen vakit ve kaynak daha istekle katılım görebilir.

Öğretmen yetiştirme programlarında pedagojik/iletişim kurmayı geliştirici bilginin eksik olduğunu düşünüyorum	89	11
Öğretmen yetiştirme programlarında uygulama şansının yeterli olmadığını düşünüyorum.	61	39

→ *Türkiye'de öğretmenlerin çoğunluğu, öğretmen yetiştirme sisteminde uygulama fırsatının yeterli olmadığını, çok daha büyük bir çoğunluğu ise eğitimlerinin fazla teorik olduğunu düşünüyor. Ayrıca, yine çok büyük bir çoğunluk, pedagojik eğitimlerinin az olduğunu düşünüyor. Finlandiya'da ise, bir öğrenci bir bölümü okurken karar değiştirip alanının öğretmeni olmaya karar verdiğinde bile birçok uygulama dersinden ve pedagojik eğitimlerden geçmesi gerekiyor. Bunda en büyük etmenlerden biri KPSS'nin fakülteyi sekteye uğrattığı sonucunda da gördüğümüz üzere fakülte eğitimi sırada deneyim bölümüne fazla ağırlık verilmemesi.*

ÇÖZÜM ?

Öğretmen yetiştirme programlarındaki staj sistemi her seneye yayılan bir düzenleme haline gelmelidir. Mevcut durumda KPSS'nin olmaması staj sürecinin önemini arttıracaktır ancak KPSS'nin varlığı durumunda da daha çok staj yapmak ile ek puan alabilmek gibi deneyimi destekleyen uygulamalara gidilebilir. Bunun yanında gelişim psikolojisi ile ilgili alanlarda bizzat canlandırma yöntemiyle öğrencilere simüle edilmiş sınıf ortamları, sınıfta çıkabilecek olası problemlerle prova halinde interaktif ders yöntemleri sunulabilir.

Formasyon ile öğretmen olma sisteminin
öğretmenlik mesleğinin statüsünü
düşürdüğüne inanıyorum

60

40

→ *Öğretmenlik teorik bilgiye sahip olmak, bunu karşıdaki öğrencinin anlayabileceği seviyeye uyarlamak, sağlıklı bir şekilde anlatmak ve aynı zamanda çocuk psikolojisini doğru yönetmek gibi pek çok farklı beceriyi gerektiriyor. Fakat ülkemizde uzun yıllar öğretmen açığının da neden olduğu üzere mühendislik bölümlerinden sınavla öğretmenliğe geçmek; fizik, kimya gibi branş dallarından formasyon ile öğretmenliğe geçmek öğretmenlik mesleğinin teorik bilgiye sahip olmak dışında bir işlevinin olmadığı imajını yaratmış ve mesleğin prestijini düşürmüştür. Finlandiya ile karşılaştığımızda da orada formasyon ile branş dallarından öğretmenliğe geçişin mümkün olduğunu fakat bu kişilerin ayrı pedagojik eğitimlerden ve normal süreçteki öğrencilerin geçtiği uzun staj dönemlerinden geçtiğini görüyoruz. Ülkemizde son dönemlerde özellikle öğretmenlik puanlarının düşmesi, tabir-i caizse “en azından öğretmen olmak” veya “öğretmenlik okumak”, öğretmenlik programındaki öğrencilerin de motivasyonunu olumsuz etkilemekte ve yaptıkları işi sevmeden, işe saygı göstermeden yapmalarına sebep olmaktadır.*

ÇÖZÜM?

Formasyon ile öğretmen olmak için alınması gereken toplam pedagojik eğitim ve staj süreci normal öğretmenlik programına eşit olmalı. Öte yandan formasyon ile eğitime geçmekten ziyade hem ilgili bölümü anadal okuyan öğrencilerin araştırma geliştirme alanına kayarak bilimsel gelişmelere öncü olması hem de öğretmen olmak isteyenlerin bizzat bunun için dizayn edilen bir programa önceden kararlı ve daha motive başlayabilmesi için formasyon ile öğretmen olma sistemine caydırıcı kurallar getirilmelidir.

KPSS'nin fakülte eğitimini sekteye uğrattığını düşünüyorum	85	15
KPSS'nin öğretmen seçiciliği için uygun olduğunu düşünüyorum	38	62

→ *Sonuçlarımız da gösteriyor ki öğretmenlerimizin çoğu KPSS'nin eğitim süreçlerini olumsuz etkilediğini ve sağlıklı bir yöntem olmadığını düşünüyor. Özellikle dördüncü sınıfta, ülkemizdeki öğretmenlik fakültesi öğrencilerinin stajlarını ve KPSS'yi aynı anda götürmeye çalışmaları fakülte eğitimlerini ve stajdaki motivasyonlarını azaltıyor. Atanma korkusu yaşayan adaylar odaklarını iyi bir öğretmen olmaktan ziyade atanan bir öğretmen olmaya yöneltiyorlar. Finlandiya'daki sistemde öğretmenlerin okullara başvuru ve mülakat ile girmesi; aslında Türkiye'de diğer meslek dallarında gördüğümüz kendini alanında en iyi şekilde geliştirme, ders dışı aktivite ve stajlarla destekleme örneğinde olduğu gibi öğretmenlerin de mesleklerinde kendilerini geliştirmek ve çoktan seçmeli sorulardan ziyade bir çocukla iletişim kurmak, bir konuyu pek çok farklı yönden anlatmak gibi ihtiyaç duyacakları becerileri geliştirmelerini sağlıyor.*

ÇÖZÜM?

KPSS kaygısı ve iş bulmanın bir sınava bağlı olması öğretmenlerin motivasyonunu büyük ölçüde düşürmektedir. Bundan dolayı KPSS öğretmen atamaları için uygun değildir. Her okulun kendi öğretmenini seçmesi sistemi ülkemizde pratikte bizzat deneyimlediğimiz adam kayırma vakalarını arttırabileceği için atanma olasılığının birden çok stajdan oluşturulacak staj performansı, not ortalaması, KPSS notu gibi birden fazla değişkene bağlı bir hale getirilmesi öğretmenlerin fakülte eğitimine bağlılığını ve mesleki deneyime inançlarını arttırabilir.

Velilerin mesleğine yeterince saygı göstermediğine inanıyorum	57	43
Velilerin öğretmenlere yeterince güven duymadığını düşünüyorum.	47	53

→ *Sonuçların birbirine yakın olmasıyla birlikte, velilerin mesleklerine saygı göstermediğini düşünenler daha fazla olup, velilerin kendilerine güven duymadıklarını düşünenler sayıca daha az. Öğretmenlerin velilerden aldıkları saygı ve güven duygusu, sınıftaki motivasyonlarını etkilediği gibi, mesleğiyle arasındaki bağı da güçlendirir. Eğer veliden saygı görmediğini veya velinin kendine güvenmediğini düşünüyorsa bu, ders anlatma motivasyonunu olumsuz yönde etkiler. Burada karşılaştığımız çelişki ise, velilerin kendilerine saygı duymadıklarını düşünenlerin fazla olmasıyla birlikte aynı zamanda öğretmenlerin, velilerin kendilerine güven duydıklarını düşünmeleri. Bu da velilerin öğretmen karşı müdehaleci, suçlayıcı bir tutum takınıabiliyor olduğuna ve çocuğun eğitim öğretiminde öğretmen ile işbirliği yapmaktansa öğretmenden beklenti içinde olduğuna işaret ediyor.*

→

ÇÖZÜM?

Okula başlayan çocukların velilerine akademik durumun tartışıldığı düzenli veli toplantılarının dışında öğretmen ve öğrencilerden beklmeleri gerekenler ve öğrencinin akademik hayatında takınmaları gereken roller hakkında okul tarafından tanıtımlar ve seminerler düzenlenebilir. Veya öğretmenin bu tarz suçlamalara maruz kalmasında ilgili sorunun zümre meclisi ve velinin karşılıklı tartışmasıyla hem öğretmeni yalnız bırakmayan hem de veliyi doğruları ve yanlışları konusunda bilgilendiren toplantılarda çözüleceği bir sistem uygulamaya sokulabilir. Fakat her şeyden önemlisi yıllar alacak düzenlemeler sonucunda gerçekten işini yüksek motivasyonla yapan öğretmen nesillerinin velilerin saygısını ve güvenini tam olarak kazanabilmesi gerekmektedir.

Bir şansım olsa yaptığım mesleği değiştirmek isterim.	62	38
Öğretmenliğin gurur duyulacak bir meslek olduğunu düşünüyorum.	75	25
Öğretmenliğin küçümsenen bir meslek olduğunu düşünüyorum.	47	53
Öğretmenlik hep hedefimdi.	44	56

→ *Öğretmenlerimizin çoğu mesleklerinden memnuniyetsizlik duyduğunu ve öğretmenliğin zaten istek ve hedef doğrultusunda yapılan bir meslek olmadığını düşünüyor, bu da kendi iç motivasyonlarına olumsuz yansıyor. Röportajımızda ise Finlandiya'daki öğrenciler için öğretmenliğin hedef olduğunu, çünkü üniversitesinde öğretmen olabilmek için senelerce art arda sınava giren birçok öğrenci olduğunu belirtiyor. Ayrıca öğretmenliğin kendisi için çocukluğundan beri bir hayal olduğunu ve bu hayali takip edip, gerçekleştirdiğini; şimdi ise kendi çocuklarının öğretmen olmak istediklerini söylüyor. Sonuç olarak, öğretmelik mesleği Finlandiya'da hedeflenen bir meslekken, Türkiye'de daha çok son tercih olarak yapılan bir meslek.*

ÇÖZÜM?

Öğretmenlik, maddi anlamda Finlandiya'da da en üst düzey mesleklerden biri değil fakat tarihi kültürel değerleri gereği öğretmenlere çok değer veriliyor. Türkiye'de de maaş artışı olumlu etki yaratabilir ancak öğretmenlerin niteliğinin bu projede sayılan staj deneyimini arttırmak, öğrenciyle kurulan iletişimi geliştirmek, kendi içinde güncel bilgilerle yenilenen bir yapı kazandırmak gibi yöntemlerle arttırılması uzun vadede bu meslek dalına saygıyı ve güveni arttıracaktır. Kota kısıtlaması, öğretmenlik seçen öğrencilere burs sağlanması gibi suni yöntemler yerine bizzat bu fakültelerin içeriğinin doldurulmasına ve mesleki açıdan öğretmenleri daha donanımlı kılmaya yatırım yapılması uzun vadeli bir çözüm getirir.

SONUÇ

Bu çalışmanın ardından elde ettiğimiz pek çok sonucu önem ve uygulanabilirlik adına sadeleştirirsek

1-Öğretmenlerin Türkiye’de eğitimleri sırasında staj ve deneyime bağlı gelişim konusunda eksik kaldığını, bundan dolayı öğrenciyle iletişimde ve eğitim kanalının verimliliğinde sıkıntı çektiğini gördük. Buna çözüm olarak KPSS’nin perdelediği fakülte eğitiminde stajların da atanma puanına önemli bir yüzde etkisi katması, stajların her seneye dağıtılması ve bunların tamamına katılımın da öğretmenlere ek puan olarak geri dönüşü gibi yöntemler önerilebilir.

2-Öğretmenlik mesleğinin ülkemizde kutsal meslek olarak nitelendirildiği ancak pratikte puanlarının diğer bölümlerden düşük olması ve formasyon gibi yöntemlerle öğretmen olunabilmesinin sonucu eskisine göre prestij kaybı yaşadığını gördük. Bu durum öğretmenlerin mesleklerine olan idealist yaklaşımlarını ve motivasyonlarını, bu da eğitimin kalitesini doğrudan düşürmektedir. Bunun için maaş artışı veya kontenjan sınırlaması gibi suni yöntemlere gitmektense öğretmenlik mesleğini staj deneyimlerini arttırarak, öğretmenleri müfredat olarak daha özerkleştirerek, meslek içi eğitimleri zenginleştiren bir yapıya sokarak toplumsal olarak daha tercih edilen, güvenilen ve saygı duyulan bir kurum haline getirebiliriz. Ayrıca hiçbir dönemde formasyon ile öğretmen olma sisteminin önü açılmamalı, bunun yerine açığı kapatmak için öğrencilerin öğretmenlik bölümlerini tercihi burslarla teşvik edilmelidir.

3-Eğitim sistemimizde merkezi yerleştirme sınavları, merkezi kitap sistemi gibi öğretmenin müfredat özgürlüğünü daraltan; KPSS gibi öğretmenin bizzat kendi eğitim hayatında bir sınava ve atanmaya odaklanmasına yol açan bazı uygulamalar öğretmenliğin niteliğini köreltmektedir. Atanma sistemi, öğrencilerin okullara yerleşmesi gibi durumlar basit reformlar teşkil etmediği için bizim bu projede önerebileceğimiz, eğitim sistemi içinde yapılan köklü reformlarda baza alınan önemli maddelerden birinin de “öğretmenlerin kalitesinin ve motivasyonunun arttırılması” olmalıdır. Buna dayanarak öğretmenin müfredat içindeki özerkliğinde ve atanmak için geliştirmesi gereken özelliklerinde bu kadar tek yönlü ve köreltici uygulamaların önüne geçilmelidir.

KAYNAKÇA

- Moon, B., Vlăsceanu, L., & Barrows, L. C. (Eds.). (2003). Institutional approaches to teacher education within higher education in Europe: current models and new developments. European Centre for Higher Education.
- Popkewitz, T. S. (Ed.). (1993). Changing patterns of power: Social regulation and teacher education reform. SUNY Press.
- Simola, H. (2005). The Finnish miracle of PISA: Historical and sociological remarks on teaching and teacher education. *Comparative education*, 41(4), 455-470.
- Sahlberg, P. (2007). Education policies for raising student learning: The Finnish approach. *Journal of Education Policy*, 22(2), 147-171.
- Kansanen, P. (2003). Teacher education in Finland: Current models and new developments. Institutional approaches to teacher education within higher education in Europe: Current models and new developments, 85-108.
- Darling-Hammond, L., & Lieberman, A. (2012). *Teacher Education around the World: Changing Policies and Practices*. Teacher Quality and School Development. Routledge, Taylor & Francis Group. 7625 Empire Drive, Florence, KY 41042.
- Linking Theory and Practice: Changing the Pedagogy of Teacher Education
Author(s): Fred A. J. Korthagen and Jos P. A. M. Kessels
Source: *Educational Researcher*, Vol. 28, No. 4 (May, 1999), pp. 4-17
Published by: American Educational Research Association
Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/1176444>
- The Finnish Miracle of PISA: Historical and Sociological Remarks on Teaching and Teacher Education
Author(s): Hannu Simola
Source: *Comparative Education*, Vol. 41, No. 4 (Nov., 2005), pp. 455-470
Published by: Taylor & Francis, Ltd.
Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/30044555>
- <http://ftts.fi/>
- Malaty, George, *WHAT ARE THE REASONS BEHIND THE SUCCESS OF FINLAND IN PISA?*.
- English, Janer (Embassy of Finland in Washington), "Secrets" behind the Finnish Educational Success (2013)
- <http://www.aljazeera.com.tr/gorus/ogretmenlik-neden-itibar-kaybediyor>

- Dinçer, Mehmet Alper, Öğretmenlik neden itibar kaybediyor? (2014)
- Yıldırım, Ali, Türkiye’de Öğretmen Eğitimi Araştırmaları: Yönelimler, Sorunlar ve Öncelikli Alanlar (2013)
- Eğitim-Bir-Sen Öğretmenlik Sistemi Ayrıntılı Açıklama ve Kritik Raporu
- http://www.egitimbirsen.org.tr/ebs_files/files/yayinlarimiz/246-egitimbirsen.org.tr-246.pdf